

Dokumentnamn
YTTRANDE

Datum
2023-04-24

Vårt diarienummer
1.1.3-2023-00590
GD-2023-083
Ert diarienummer
U2022/03951

Handläggare
Jan Bolin

Mottagare
Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
E-post:
u.remissvar@regeringskansliet.se

Statens skolverks förslag till nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet 2023–2027

Vetenskapsrådet har granskat utredningens förslag utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansiär och forskningspolitisk rådgivare. Av remissmissivet framgår att remissinstanserna ska ge synpunkter på förslaget i sin helhet.

Sammanfattning

Vetenskapsrådet instämmer i förslaget två övergripande målsättningar: att alla barn och elever behöver få utveckla digital kompetens för att kunna leva och verka i vårt digitala demokratiska samhälle, samt att öka undervisningens kvalitet, likvärdigheten och måluppfyllelsen genom att skolväsendet använder digitaliseringens möjligheter.

Vetenskapsrådet är dock kritiskt till att vetenskap och forskning är påtagligt frånvarande i förslaget till strategi. Det gäller såväl i övergripande målformuleringar som i mer detaljerade formuleringar rörande strategins olika delmål. En strategi för utbildningar som ska vila på vetenskaplig grund behöver mycket tydligare betona hur relevant forskning ska kunna användas för att utveckla såväl utbildningarna som barn och elevers utveckling mot målen.

Vidare anser Vetenskapsrådet att förslaget till strategi behöver utvecklas för att i samråd med forskarsamhället och andra aktörer kunna ta tillvara de möjligheter som digitaliseringen ger att samla in, systematisera och tillgängliggöra data som möjliggör forskning och, i förlängningen, utbildningarnas utveckling mot hög kvalitet.

Slutligen hade Vetenskapsrådet önskat en tydligare argumentation och målformuleringar avseende behov av (kontinuerlig) kompetensutveckling

hos lärare, rektorer och elevhälsopersonal i förhållande till framför allt lärarutbildningen och forskarutbildningen, och hur nödvändig kompetens och förmåga att föra in relevanta forskningsresultat i utbildningen ska upprätthållas.

Forskningens plats i en utbildning på vetenskaplig grund

Vetenskap och forskning nämns endast en gång i förslaget, i texten som beskriver delmål 2.5: ”Undervisningen i förskola, skola och inom vuxenutbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Praktisknära forskning, annan relevant forskning samt beprövad erfarenhet om digitaliseringens möjligheter och utmaningar är en viktig grund för att kunna göra medvetna val som bidrar till att öka undervisningens kvalitet. Relevant forskning och beprövad erfarenhet inom området behöver därför vara tillgänglig för och använd av personal som arbetar inom skolväsendet.”

Att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och relevant forskning bör vara en grundläggande utgångspunkt för en digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Vetenskapsrådet anser att forskningen bör ges större vikt i strategin genom att ovanstående formulering lyfts till den mer övergripande målbeskrivningen (Inledning, s 4) samt ges mer konkreta former under de två övergripande målen och delmålen.

Forskning och forskningsresultat är en förutsättning för att nå båda de övergripande målen. (Se VR 2023, Forskningsöversikt 2023 – Utbildningsvetenskap, Dnr 3.3.5-2021-06624, s 24ff). Att utveckla strategin genom att formulera hur skolväsendets övergripande förmåga att grunda verksamheten i relevanta forskningsresultat kan förbättras, vore mycket värdefullt.

Strategier för ökad forskningsanknytning av utbildning och undervisning

Samordning och spridning av relevanta forskningsresultat

Förslaget till nationell strategi bör tydliggöra hur skolväsendets förmåga att föra in relevanta forskningsresultat kan utvecklas, byggas ut och stärkas för att stödja utvecklingen av verksamhet, undervisning och elevers måluppfyllelse, särskilt i förhållande till det övergripande målet 1.

Vetenskapsrådet anser att det här finns särskilda utmaningar som bör uppmärksammas. Mål och åtgärder behövs för samordning, tillgängliggörande och förmedling – framför allt genom digitala kanaler – av relevanta forskningsresultat till lärare och annan personal inom skolväsendet. Åtgärderna måste involvera relevanta aktörer inom forskning och utbildning, i synnerhet inom den utbildningsvetenskapliga forskningen respektive lärarutbildningen.

Tillgång till kompetens och kompetensutveckling

Förmågan att ta om hand relevanta forskningsresultat och på vetenskaplig grund utveckla undervisning och utbildning i riktning mot de övergripande målen kan inte nås endast genom bättre ordning för spridning av forskningsresultat. Åtgärder som rör skolväsendets förmåga att ta in, tillgodogöra sig och tillämpa relevanta forskningsresultat för exempelvis kompetensutveckling och didaktisk utveckling behövs också. Det kan exempelvis handla om fler forskarutbildade lärare i skolväsendet och stärkta lärar-, rektors-, och skolchefsutbildningar. Det krävs också fler forskarutbildade och forskningsaktiva lärare på lärarutbildningarna, vilket fortfarande är ett bristområde.

Att också stödja forskningens behov

Vetenskapsrådet instämmer med de resonemang som förs i den övergripande beskrivningen av delmål 2 men saknar därefter överväganden om behov av relevant forskning samt spridning av resultat från sådan forskning till skolväsendet för att nå ökad undervisningskvalitet, likvärdighet och måluppfyllelse.

Det finns vidare behov av att tydliggöra hur digitaliseringen inte bara kan stödja uppföljningen av verksamheter och elevers måluppfyllelse utan *också hur detta kan understödja forskningens behov*. Detta är kopplat till övergripande mål 2, och relaterar till samtliga delmål (2.5, 2.6 och 2.7).

Data från kommunala, regionala, nationella och privata digitala plattformar för skola och utbildning behöver samordnas och tillgängliggöras för att skapa underlag för forskning. Ett sådant systematiserat dataunderlag om elevers utveckling, undervisning och lärande, kunskapsutveckling och bedömning, skolenheters systematiska kvalitetsarbete och skolhuvudmäns ansvarstagande vad gäller likvärdig utbildning skulle utgöra ett oerhört starkt stöd för forskning och för möjligheten att ge en vetenskaplig grund till utveckling av utbildning och undervisning.

Övriga synpunkter på förslaget

Skolverket skisserar i förslaget till strategi hur det fortsatta arbetet ska utformas och målen konkretiseras. Vetenskapsrådet anser att det är viktigt att forskningsaspekterna då tas med.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Katarina Bjelke efter föredragning av enhetschefen Jan Bolin. Vid den slutliga handläggningen har även rådsdirektören Maria Thuveson och tillförordnade chefsjuristen Victoria Söderqvist deltagit.

Katarina Bjelke
Generaldirektör

Jan Bolin
Enhetschef

Kopia

Per-erik.yngwe@regeringskansliet.se